

Öğretmenlerin Eğitimde Dijitalleşme Eğilimlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma

A Research On The Examination Of Teachers' Digitalization Tendencies In Education

ÖZET

Yapılan bu araştırmanın amacı öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimlerini farklı faktörler açısından incelemektir. Nicel yöntemlerin tarama yöntemi araştırmada kullanılmıştır. Araştırmada evren olarak Diyarbakır Silvan ilçesinde Mili Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 2021-2022 eğitim ve öğretim dönemi içerisinde hizmet veren öğretmenler seçilmiştir. Örneklem ise evren içinden uygun örneklem yöntemi ile seçilen 200 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Koç (2016) tarafından geliştirilen akademisyen dijitalleşme ölçeği örnek alınmıştır. Toplanan veriler SPSS 24,0 paket programına yüklenmiş ve analiz edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,67 olarak tespit edilmiştir. Verilerin analizi t-testi ve ANOVA (Tek yönlü varyans analizi) test teknikleri kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmada anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında oluştuğunu tespit etmek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile cinsiyetleri, unvanları ve branş durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Fakat öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Eğitimde Dijitalleşme, Öğretmenler

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the digitalization tendencies of teachers in education in terms of different variables (gender, title, education, etc.). In this research scanning method which is one of the quantitative methods was used. The universe of this research consists of teachers who work in the schools of the ministry of Education in Diyarbakır, Silvan in 2021-2022 academic year. The sample of this research consists of 200 teachers selected by the appropriate sampling method within the universe. In order to collect the data of the research, the academician digitalization scale developed by Koç (2016) was taken as an example. The data obtained were analyzed and loaded into the SPSS 24.0 package program. The reliability coefficient of the scale was determined as 0.67. t- test and ANOVA (One way analysis of variance) were used in the analysis of data. Scheffe test was used to determine between which groups the significant difference occurred in multiple comparisons. According to the results of the research, there was not any significant difference between teachers' digitalization tendencies in education and gender, title and branch status. However, a significant difference was found between teachers' digitalization tendencies in education and education status.

Keywords: Digitalization, Digitalization in Education, Teachers

GİRİŞ

Teknolojik gelişmelerin insanlar için önemi bilinmekle birlikte özellikle son yıllarda teknolojik değişim ve gelişim insanlar için daha da önemli bir sektör haline gelmiştir. Bu durum küresel koronavirüs salgının ortaya çıkmasıyla daha da belirginleşmiş oldu. Son yıllarda Teknolojideki gelişmeler insanların daha konforlu ve hızlı yaşam sürmelerini sağlamanın yanında bilgiye erişimlerinde yeni kanalların açılmasını sağlamıştır (İnci ve Kandır, 2017). Teknoloji alanında en önemli gelişme olarak görülen dijitalleşme kavramı, bilgilerin elektronik ortama aktarılması ve depolandığı bir iletişim sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Metinlerin, görüntülerin ve seslerin dijital ortama aktarılması birleştirilmesi ve kullanılması, geleneksel iletişim sistemlerinde mümkün olmayan bir özelliktir. Bu durum özellikle iletişim araçlarında dijitalleşmeyi ön plana çıkarmaktadır. Dijital cihazların insan hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, eğitim alanında dijital unsurların çoğalmasına neden olmuştur. Teknoloji çağında, geleneksel eğitim anlayışının yeterli olmadığı görülmüş ve eğitim dijitalleşmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak bilgiye kolay ve hızlı ulaşma, öğretmen merkezli eğitim anlayışını değiştirmiştir. Daha önce okul bilgisi ömür boyu yeterli olabiliyorken şuan yani bilgi çağında ise bilginin sürekli yenilenmesi-güncellenmesi gerekmektedir. Bu süreç yaşamı etkilediği gibi eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Dolayısıyla kurumların içerik

Mümtaz Korkutan ¹
Rıdvan Efşin ²
Evrin Ayaz ³
Erhan Yurday ⁴

How to Cite This Article

Korkutan, M., Efşin, R., Ayaz, E. & Yurday, E. (2023). "Öğretmenlerin Eğitimde Dijitalleşme Eğilimlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:4961-4968. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67546>

Arrival: 05 December 2022
Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Bitlis, Türkiye. ORCID NO: 0000-0001-7588-6836

² Öğretmen., MEB, Diyarbakır, Türkiye

³⁻⁴ Öğretmen, MEB, Kocaeli, Türkiye

ve biçimlerinde de farklılaştırmaktadır (Garda ve Temizel, 2016). Hayatımızın her alanını etkileyen teknoloji eğitim ve öğretim süreçlerini de etkilemesi kaçınılmazdır. Bu kapsamda titizlikle üzerinde durulması gereken konu da hiç şüphesiz eğitim süreçlerinde teknolojinin kullanılmasıdır (Seferoğlu, 2009). Eğitim kurumlarının kişilere kazandırmak istediği bilgi ve becerilerin elde edilmesinde özellikle teknoloji destekli eğitim faaliyetlerin pozitif katkısı olduğu yapılan bilimsel araştırmalarda görülmektedir (Arencibia, 2013; Aslan ve Atıcı, 2015; Garda ve Temizel, 2016; Gündoğan, 2015; Karataş vd., 2016).

Nitelikli insan gücünün varlığı ülkelerin gelişimi açısından büyük bir önem arz etmektedir. Bir ülkede istendik sayıda nitelikli insan gücünü sağlamak ise ancak ülkenin eğitim sisteminin verimli bir şekilde çalışmasına ve hizmet etmesine bağlıdır. Kalifiyeli insan yetiştirmek ve eğitim süreçlerinin verimliliği için teknolojinin eğitimle harmanlanması gerekmektedir (Sünbül, 1998). Eğitim ile alakalı tüm sorunların çözümü için teknoloji yeterli olmamasına rağmen, günümüzde teknoloji kullanımı öğretim faaliyetlerinde kullanılması gereken bir mecburiyet konumuna gelmiştir. Bu hususta teknoloji eğitim-öğretimin gelişiminde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu sebepten ötürü eğitimcilerin teknolojiyi ilgili çalışma alanlarına entegre etmeleri zaruriyettir (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Nitekim eğitim faaliyetlerin her kademesinde teknolojinin eğitimciler tarafından kullanılması eğitim için önemli bir yer tutmaktadır (Yurt ve Cevher-Kalburan, 2011).

Dijitalleşme, her geçen gün bireyleri ayrılmaz bir parçası haline geldiğinden, onun yarattığı fırsatları ya da getirdiği zorlukları kabul etmemek mümkün olmamaktadır. Bireylerin ve kurumların her alanına yayılan bu teknolojik gelişmeler, toplumun bir kesimi tarafından kabul edilmese bile, onlarda bir şekilde hayatlarını teknolojinin getirilerine göre sürdürmektedirler. Eğitim de bunun en çok etki ettiği alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijitalleşmenin eğitim hayatında yerini almasıyla birlikte, eğitim hizmetlerinin standartlarının iyileştiği, bunda eğitimciler, öğrenciler ve toplumdaki diğer bireyler için fayda sağladığı görülmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı çeşitli tartışmalara sebep olsa da, sosyal ve psikolojik olarak incelendiğinde, eğitimin bu denli dönüşümü faydalı kabul edilmektedir (Sak, 2018). Eğitimdeki dijitalleşme zamandan tasarruf sağlamakta ve bireylerin istedikleri yerde eğitim almalarına olanak vererek eğitimi erişilebilir hale getirmektedir. Eğitim içerisinde bireylere öğretilen geçmiş ve şimdiki zamanın konularının daha geniş kapsamlı öğretimi dijital unsurların kullanımı ile daha kolay hale gelmektedir. Geleneksel eğitim sisteminde bilginin aynı anda geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak mümkün değildir ancak teknoloji kullanımı ile bilgi daha geniş insan kalabalıklarına ulaşabilmektedir (İdris, 2017). Öte yandan, eğitimde dijital öğelerin kullanılması, bireylerin daha geniş coğrafi alanları tanıma, bilgi edinme ve etkileşimde bulunmasına olanak sağlamaktadır. Sadece buldukları bölge ile sınırlı kalmayarak, dünyanın her yerine ulaşma fırsatı ancak teknoloji kullanımı ile mümkündür (Parlak, 2016). Dolayısıyla öğretmenlerimizin çağın ihtiyaçlarını karşılayacak dijital teknolojilere yönelik tutumları önem arz etmektedir. Bu çerçevede araştırmamızın amacı öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimlerinin incelenmesi olmuştur. Hayatın her safhasında çok ciddi manada bireylere yön veren teknolojik gelişmeler, eğitim alanında da dijital unsurların çoğalmasına sebep olmuştur. Bilgiye kolay ve hızlı ulaşma, öğretmen merkezli eğitim anlayışını değiştirmiştir. Eğitim sistemimizin şekillendirilmesinde temel unsur olan öğretmenlerin, eğitimde dijital araçları ne oranda kullandıkları ve dijital araçlara olan eğilimlerinin incelenmesi oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca dijitalleşme ile eğitimin karşılıklı etkileşimi ve eğitimin dijitalleşmeye uyum sağlama konuları literatür taranarak incelenmiştir. Bu hususta; dijitalleşme, dijitalleşmenin günlük yaşam üzerindeki etkisi, dijitalleşmenin getirdiği sorunlar, eğitimde dijitalleşme, öğrencilerin, öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının dijitalleşme ile uyum süreçleri kısa bir şekilde aşağıda açıklanmıştır.

Dijitalleşme, iletişim teknolojilerinin en gelişmiş sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel iletişim sistemlerinden farklı olarak, bilgiye ulaşma çok daha kısa süreli ve kolay gerçekleşmektedir. Bilgilerin, dosyaların ve çeşitli verilerin dijital ortama aktarılması, insan hayatını oldukça kolaylaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşaklar arasındaki iletişim sistemi farklılığı, dijital kültürün yeni bir çağ açmasına neden olmuştur (Parlak, 2017). Dijital kültürün oluşması ve yaygınlaşmasında en önemli unsur, internetin ortaya çıkışı olmuştur. Dijitalleşmenin getirdiği sanal ortam, insan yaşamındaki tüm gerçekliği, dijital dünyaya aktarmaktadır. Bireyin gerçekte içinde bulunduğu çalışma, sosyal ve eğitim hayatı dijital dünyanın etkilerini direkt hissetmekte ve gerçek yaşam dijital dünya ile bütünleşmektedir. Özellikle insanların kendilerini ifade etmek için kurduğu iletişim, dijital dünya ile büyük bir değişime uğramaktadır. Dijitalleşmenin getirdiği bu yeni iletişim kurma sistemi, geleneksel iletişim yöntemlerini temelden değiştirmiştir. Dijital dünyanın iletişim sistemi, fiziksel iletişim yerine sanal ortamda yazılı ve görsel öğeler ile gerçekleşmektedir (Aybek, 2017). Teknoloji çağında bireyler kendilerini ifade etmek ve sosyalleşmek için bu platformları tercih etmektedir. Bu değişim tartışma konusu olmakla birlikte, insanların kendilerini daha rahat ifade etmek için dijital platformları tercih ettikleri görülmüştür. Son yıllarda yapılan araştırmalarda göstermektedir ki bu değişim teknoloji bağımlılığını da beraberinde getirmiştir. Dijitalleşmenin bireyin günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası haline geldiğini söylemek mümkündür (Çakmak, 2011).

Dijitalleşme kültürü, sadece bireyleri değil devletleri ve kurumları da içine alan geniş kapsamlı bir kavramdır. Tüm dünyadaki sistemler dijitalleşmeye başlamıştır. Özellikle dijital dünyada büyük kitlelere hitap etmenin daha rahat ve daha hızlı olması kurumların dijitalleşmesinde önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman yönetimi ve maliyet açısından dijital dünya büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bütün bunlar bireylerin ve toplumların dijitalleşmesini bir zorunluluk haline getirmiştir (Parlak, 2016). Topluma sunduğu sayısız seçeneğin yanında, özellikle kurumlarda ortaya çıkabilecek çeşitli sorunları da içinde barındırmaktadır. Dijital öğeleri kullanmayı bilmeyen bireylerin, bu öğeleri veya araçları kullanması mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte düşünme, yeni fikirler üretme gibi beceriler tamamen dijital dünyaya bırakılmaktadır. Kurumlardaki görevler gittikçe dijital unsurlara devredilmekte ve bireylerin çalışma alanları azalmaktadır. Bu husus toplumdaki bireylerin de günlük işlerini ve görevlerini dijital öğelere devrederek günlük rutinlerini azaltmalarına neden olmaktadır. Fakat günlük yaşamın bir parçası haline gelen teknoloji, eğer kontrollü ve bilinçli bir şekilde kullanılıp avantajlarından gereği gibi faydalanılıp, teknolojinin genel sorunlarını en aza düşürmek ve bu hususta teknoloji yararının daha da artırılmasına destek olacağı düşünülmektedir.

Dijitalleşmenin eğitim ile bütünleşmesi, günümüzde eğitimin bireysel olarak alınmasını sağlamaktadır. Geleneksel eğitim anlayışında öğretmen merkezli olarak ulaşılabilen bilgi, dijital ortamda bireysel olarak öğrenmenin önünü açması açısından oldukça önemlidir. Eğitim kurumlarının yapısı dijitalleşme ile birlikte büyük ölçüde değişmiştir. Artık eğitim sadece fiziki uygulamalarla gerçekleştirilmezken, metinler, görseller ve çeşitli uygulamalar sanal ortamlara aktarılmıştır. Geleneksel eğitim anlayışında herkese uygulanan tek tip öğretim yerini, bilgiye her an her yerde ulaşma ve farklı fikirleri düşünceleri görebilen daha esnek bir eğitime bırakmıştır (Özçelik ve Akçay, 2005). Dijitalleşme ile birlikte eğitim sistemindeki bu değişim ve dönüşüm olumlu yönde olmakla beraber, bu dönüşümün özellikle hangi alanlarda olacağı ya da hangi alanları kapsayacağı konusu oldukça önemlidir. Teknoloji alanındaki gelişmelerle beraber, cihazların boyutlarının küçülmesi bilgiye her an ve her yerde ulaşma imkânı sağlamaktadır. Günümüzde eğitim kurumlarında mobil erişme imkânı dahi mümkündür. Ayrıca eğitimde kullanılan teknolojiler, bütün bireylerin erişebileceği, daha az masraflı cihazlar olmaktadır. Eğitimde dijitalleşmenin başlamasıyla birlikte, hem kâğıt kullanımı azaltılarak doğanın korunması sağlamakta hem de kurumların daha az masrafla bilgiyi aktarma imkânı olmaktadır. Böylece eğitimde kullanılan bütün araç ve gereçler her bireye eşit şartlarda eğitim verebilmeyi kolaylaştırmaktadır (Özbek, 2002). Eğitimcilerin, eğitimde dijitalleşme ile olan uyumu, eğitim kurumlarında öğrencilere verilecek eğitimin kalitesinin artması açısından oldukça önemlidir. Eğitimcilerin gerek eğitim kurumlarında gerek bireysel yaşamlarında teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve dijital dünyaya uyum sağlamaları gerekmektedir. Eğitimcilerin dijital alandaki hâkimiyetleri, eğitimin niteliğini oldukça yükselteceği düşünülmektedir. Bu süreçte eğitimcilerin kritik rolü olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Ancak yine eğitimdeki dijital unsurların kullanılmasında en çok sorun yaşayan kesim eğitimciler olmaktadır. Bu sorunlara baktığımızda öncelikle; dijital çağın öğrencileri teknolojik aletleri sorunsuz bir şekilde kullanırken, eğitimcilerin bu konuda sorunlar yaşadığı söylenebilir. Bu da öğrenciler ve eğitimciler arasındaki etkileşimi azaltan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimciler ders konuları ile çeşitli içerikleri takip etmekte zorlanmaktadır. Dolayısıyla bu durum onların teknolojinin gerisinde kalmalarına sebep olduğu düşünülmektedir (Gönenç ve İris, 2016). Dijital çağın yeni nesli, çok erken zamanlarda teknoloji ile tanışmaktadır. Dijital unsurların kullanımı özellikle gençler arasında çok fazla olduğundan bu bireylerin dijitalleşen eğitim sistemine uyum sağlamalarının daha kolay olduğu görülmektedir. Dijital dünyaya yabancı olmayan bu öğrenciler, eğitimde sorgulayan, araştıran yeni fikirler üretebilen ve bunu da teknolojik unsurlar vasıtasıyla yapabilen bir görüntü çizmektedir. Bu öğrenciler zaten bilgiyi dijital platformlarda bulabilme ve kullanabilme becerisine sahiptir. Eğitim sisteminden beklentileri, teknolojik unsurların kullanıldığı bir dijital sistemdir. Bireysel hayatlarında fazlasıyla kullandıkları teknolojik unsurların, eğitim kurumlarında da kabul edilmesi beklentisi içindedirler (Aybek, 2017). Bu öğrenci profiline baktığımızda gerek öğretmenler ve gerek eğitim kurumları açısından bir zorluk teşkil ettiğini görmekteyiz. Günlük yaşamlarında teknoloji ile iç içe olan bu bireyler, eğitim sisteminde de sahip oldukları olanakların bu dijital öğelerle aynı olması şeklinde bir beklenti içindedirler. Bu sebeple eğitimciler ve eğitim kurumları öğrencilerin bu beklentileri karşılayabilecek, dijitalleşme ile bütünleşmiş bir eğitim sistemi oluşturmak mecburiyetinde kalmaktadırlar (Çakmak, 2011). Eğitim kurumları, eğitimin dijitalleşmesi konusunda en büyük paya sahip unsurlardan biridir. Eğitim sisteminin teknolojik gelişmelerle değişmesi ve dönüşmesi sürecinde, dijital eğitime uyum sağlamada problemler yaşayabilmektedir. Teknolojik unsurların mevcut eğitim sistemine uyumunun sağlanması ve dijital bir eğitim sistemi oluşturulması, eğitim kurumların sorumluluğunu arttırmaktadır. Geleneksel eğitim sisteminden, dijital eğitim sistemine geçiş, eğitim kurumlarını alıştıkları öğretmen öğrenci ilişkisinden farklı bir sisteme entegre olmaya zorlamaktadır. Fakat dünya genelinde teknoloji üzerinden kurulan sistem, eğitim kurumlarını da bu zorunlu değişime dâhil etmektedir (Özçelik ve Akçay, 2005). Günümüz eğitim kurumlarında, dijitalleşmeye paralel olarak bir değişim sürecinin başladığı görülmektedir. Bu süreçte eğitim kurumları, dijital öğeleri öğrencilerin beklentilerini karşılayacak biçimde kullanmaktadır. Bu nedenle özellikle eğitimciler, dijitalleşme ile uyumu sağlayabilmek için destek almaktadır. Sadece öğrenci beklentileri ile kalmayıp, bütün kurumlar velilerin de

beklentilerini karşılayacak şekilde bir eğitim programı yapmaktadırlar. Dijital unsurları kendi eğitim içeriklerine uyum sağlayacak şekilde dâhil eden eğitim kurumları ayrıca kendi istekleri doğrultusunda çeşitli dijital uygulamalar da oluşturabilmektedir (Akgöl, 2005).

METODOLOJİ

Bu araştırma tarama türünde betimsel bir tür çalışmadır. Güncel ya da geçmişte olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modeli tarama modeli olarak bilinmektedir. Bu araştırma modelinde çalışmaya/araştırmaya konu olan olay-kişi-nesne dönemin şartları içinde ve değiştirilmeden tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2011). Ayrıca tarama yöntemi ile yapılan araştırmaların amacı, genellikle araştırma konusu ile ilgili mevcut durumun fotoğrafını çekerek betimleme yapmaktır. Bu hususta genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından önceden belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak araştırmalar için bilgi toplanır (Büyüköztürk vd., 2010). Bu minvalde öğretmenlere yönelik yaptığımız bu araştırmada tarama modeli bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın sahada uygulanabilirliği amacıyla gerekli etik kurul izin başvurusu yapılmıştır ve Bitlis Eren Üniversitesi Rektörlüğü Etik İlkeleri ve Etik Kurulunun 22.07.2022 tarih ve 2022/10-5 sayılı ve E.2450 sayılı kararıyla araştırmamız etik açıdan uygun görülmüştür.

Araştırmanın Amacı, Önemi ve Özgün Değeri

Bu çalışmanın temel amacı, öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Dünya'nın dijitalleşmesi ile beraber eğitimde de yaşanan bu durum bir dizi eğitim pratiğini de değiştirmektedir. Dijitalleşme, eğitimin olmazsa olmaz fiziksel gereksinimlerini ortadan kaldırarak her yerde her alanda eğitim alabilmenin kapısını açabilmektedir. Bu nedenle eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ve insan hakları bildirgesi eğitim konulu maddesi açısından da herkesin hiçbir duruma bakılmaksızın kaliteli eğitime ulaşma hakkını sağlaması beklenmektedir. İşte bu nedenle bu araştırmada eğitimin önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri gözlenerek eğitimde yaşanması beklenen dijital devrime ne kadar hazırız sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmamız için 4 tane hipotez oluşturulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre ; H2 hipotezi kabul edilmiştir. Fakat H1, H3 ve H4 hipotezleri reddedilmiştir.

H1: Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark var mıdır?

H2: Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark var mıdır?

H3: Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri ile unvan durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark var mıdır?

H4: Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri ile branş durumu değişkeni arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ilinin Silvan ilçesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışma için evren içinden uygun örnekleme yöntemi ile 200 öğretmen seçilmiştir. Zaman, iş gücü ve para bakımından var olan sınırlılıklar nedeniyle evren içinden örneklemin ulaşılabilir ve uygulanabilir birimlerden seçilmesine uygun örnekleme yöntemi denir (Büyüköztürk, 2016). Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 200 öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analiz Yöntemi

Bu araştırmada verilerin toplanılması için Koç (2018) tarafından geliştirilen Akademisyen Dijitalleşme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini temsil eden öğretmenlere uygulanabilmesi için Koç (2018) 'un hazırladığı akademisyen dijitalleşme ölçeği yeniden düzenlenmiştir. Bu araştırmada kullanılan Ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Bu 15 maddeler 5'li likert tipte hazırlanmıştır. Maddelerin seçenekleri, "hiçbir zamandan" her zamana" kadar sıralanmıştır. Bu ölçekte ters madde kullanılmamıştır.

Yapılan araştırmada elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle verilerin normallik dağılımları test edilmiştir ve verilerin homojen dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Yapılan Levene testi sonucu verilerin homojen dağıldığı görülmüştür. Ardından yapılan analizleri anlamlandırmak için betimsel analiz ve parametrik testlerden bağımsız örneklem t- testi ve ANOVA (Tek yönlü varyans analizi) yapılarak analiz edilmiştir. Çoklu karşılaştırmada anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla da Scheffe testi analiz edilip uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

	Grup	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	84	42
	Erkek	116	58
Unvan	Öğretmen	190	95
	Uzm. Öğretmen	2	1
	Müdür	8	4
Branş	Eğitim	174	87
	Sosyal	10	5
	Fen	6	3
	Sağlık	2	1
	Güzel Sanatlar	8	4
Eğitim Durumu	Lisans	192	96
	Yüksek Lisans	8	4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %58’i(116 kişi) erkek, %95’i (190 kişi) öğretmen ünvanlı, %87’sinin(174 kişi) branşı eğitim ve %96’sının(192) eğitim durumunun lisans olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilim düzeylerine ilişkin frekans ve ortalama sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Eğitimde Dijitalleşme Eğilim Düzeyleri

	İfadeler	N	Ortalama
1	Durum paylaşımı yaparım.	200	2,38
2	Gittiğim yerlerde konum paylaşımı yaparım.	200	2,02
3	Gün içerisinde sosyal medya hesaplarım açıktır.	200	3,34
4	Sosyal medyayı kullanma dijital bilgi ve becerilerimi artırır.	200	3,06
5	Eğitim materyallerimi oluşturulmada dijital teknolojiden yararlanırım.	200	3,76
6	Benim için önemli olan tüm verileri düzenli bir şekilde yedeklerim.	200	3,86
7	Dijital teknolojileri kullanma amacı bilgiye erişimi kolaylaştırmaktır.	200	4,11
8	Genel kültürümü artırmak ve geliştirmek için web siteleri kullanırım.	200	4,15
9	Öğrenme platformlarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanmak öğrencinin daha iyi öğrenmesine yardımcı olur.	200	4,05
10	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin öğrenmeyi daha ilginç bir hale getirdiğini düşünürüm.	200	3,99
11	Bilgi ve İletişim Teknolojileri öğrenme platformlarında kullanma daha motive edicidir.	200	3,38
12	İnternet üzerinden (anket doldurma, belge paylaşımı, dergi hakemliği vs) meslektaşlarıma yardımcı olurum.	200	3,84
13	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin öğrenmeyi daha kalıcı/sürekli hale getirdiğini düşünürüm.	200	3,40
14	Teknoloji üzerine sohbet etmekten hoşlanırım.	200	3,50
15	Eğitim faaliyetlerinde daha fazla Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanılmalıdır.	200	4,00
Toplam			3,52

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre ortalaması 5 tam puan üzerinden en yüksek olan ifade “Genel kültürümü artırmak ve geliştirmek için web siteleri kullanırım.” ifadesi olup, bunu sırasıyla “Dijital teknolojileri kullanma amacı bilgiye erişimi kolaylaştırmaktır.” ve “Öğrenme platformlarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanmak öğrencinin daha iyi öğrenmesine yardımcı olur.” ifadeleri izlemektedir. Öğretmenlerin dijitalleşme ile ilgili eğilimlerinin ortalamasının en düşük olduğu ifade ise “Gittiğim yerlerde konum paylaşımı yaparım” ifadesi olup bunu sırasıyla “Durum paylaşımı yaparım” ve “Gün içerisinde sosyal medya hesaplarım açıktır” ifadelerinin izlediği görülmektedir. Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile ilgili 15 soruya verdikleri cevapların genel ortalaması 5 puan üzerinden 3,52 olarak hesaplanmıştır. Bu göre öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilim düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir (Tablo 2).

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Dijitalleşmesine İlişkin Bulguları

Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	Sd	T*	p
Kadın	86	3,60	0,59	198	0,723	0,470
Erkek	114	3,55	0,47			

*Bağımsız örneklem t-testi

Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0,470 > 0,01$). Bu sonuca göre H1 hipotezi reddedilmiştir (Tablo 3). Bu durumda cinsiyet değişkeninin dijitalleşmeye anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 4: Eğitim Değişkenine Göre Öğretmenlerin Dijitalleşmesine İlişkin Bulguları

Eğitim Durumu	N	Ortalama	Ss	Sd	T*	P
Lisans	192	3,55	0,51	198	-2,975	0,003
Yüksek Lisans	8	4,10	0,56			

*Bağımsız örneklem t-testi

Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile eğitim durumları arasındaki puan ortalamalarına baktığımızda yüksek lisans mezunlarının ortalaması 4,10 ile en yüksek olduğunu görmekteyiz. Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p=0,003 < 0,01$). Bu sonuca göre H2 hipotezi kabul edilmiştir (Tablo 4). Dolayısıyla öğretmenlerin öğrenim durumları arttıkça dijitalleşmeye yönelik tutumlarının doğru orantılı olarak arttığı söylenebilir.

Tablo 5: Unvan Değişkenine Göre Öğretmenlerin Dijitalleşmesine İlişkin Bulguları

Unvan	N	Ortalama	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Müdür	190	3,57	Gruplar Arası	1,048	2	0,524	1,941	0,146
Öğretmen	8	3,81	Gruplar İçi	53,177	197	0,270		
Uzman Öğretmen	2	4,10	Toplam	54,225	199			
Toplam	200							

Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile unvanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0,146 > 0,01$). Bu sonuca göre H3 hipotezi reddedilmiştir (Tablo 5). Öğretmenlerin unvanlarının öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Tablo 6: Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Dijitalleşmesine İlişkin Bulguları

Branş	N	Ortalama	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F*	P
Sağlık	2	3,467	Gruplar Arası	1,600	4	0,400	1,482	0,209
Sosyal	10	3,553	Gruplar İçi	52,625	195	0,270		
Eğitim	174	3,556	Toplam	54,225	199			
Fen	6	3,556						
Güzel Sanatlar	8	4,001						
Toplam	200							

*Tek yönlü varyans analizi (Anova)

Öğretmenlerin dijitalleşme eğilimleri ile branşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0,209 > 0,01$). Bu sonuca göre H4 hipotezi reddedilmiştir (Tablo 6). Bu sonuca göre, öğretmenlerin branş değişkeninin öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimlerine ilişkin ölçüğe verdikleri cevaplardan elde edilen sonuçların ortalaması incelendiğinde, ortalamalarının 3,52 olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilim düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşmesi ve cinsiyet durumları arasında istatistiksel olarak anlamlılığı belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçlarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre, cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin eğitimde dijital eğilimlerine etkisi olmadığı düşünülebilir. Yapılan alinyazın taraması sonucunda 2020 yılında Yılmaz ve Üredi tarafından yürütülen araştırmada da benzer bir şekilde öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin bilgisayar yeterlilikleri ve öğretmenlerin teknoloji tutumları değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın sonucunda cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin bilgisayar yeterlilikleri ve teknoloji tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Seferoğlu ve Akbiyık (2005) da yapmış oldukları çalışmalarında ilköğretimde öğretmenlerin bilgisayar öz-yeterlilik tutumlarını incelemişlerdir. Yapmış oldukları çalışmaların sonucunda cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin bilgisayar öz-yeterlilik tutumları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir şekilde Çınarer ve diğerleri (2016) da yapmış oldukları çalışmalarında ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin teknolojik araçlara yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Yapmış oldukları çalışmaların sonucunda öğretmenlerin teknolojik cihazlara yönelik tutumlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edememişlerdir. Nitekim Yılmaz ve Bökeoğlu (2008), Üstüner vd., (2009), Uysal ve Kösemen (2013) çalışmalarında öğretmenlerin teknolojik cihazlara yönelik tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Bu sonuçlardan farklı olarak İpek ve Acuner (2011) yapmış oldukları çalışmalarında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla teknolojik öz-yeterlilik tutumlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Tekerek, Ercan, Udum ve Saman

(2012) da yapmış oldukları çalışmalarında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla bilgisayara yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşmesi ile öğretmenlerin eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu sonuca göre, öğretmenlerin eğitim durumlarının öğretmenlerin dijitalleşme eğilimlerine etkisi vardır. Bu etki yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin lehinedir. Buna göre, yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin eğitimde daha fazla dijitalleşme eğilimleri olduğu söylenebilir. Literatür incelendiğinde bu sonuca benzer bir şekilde Yılmaz ve Üredi (2020) yapmış oldukları çalışmalarında ilkökul öğretmenlerinin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin bilgisayar yeterliliklerinin ve teknoloji tutumlarını değerlendirmiştir. Ayrıca çalışmasının sonucunda doktora mezunu öğretmenlerin ön lisans mezunu öğretmenlere oranla bilgisayar yeterlilikleri ve teknolojiye yönelik tutumlarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir şekilde Yılmaz, Tomris ve Kurt (2016) de okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterlik inançları ve teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik tutumlarını incelemiştir. Yapmış oldukları çalışmalarında öğretmenlerin öğrenim durumları ile teknolojik araç-gereç kullanımına ilişkin tutumları arasında herhangi bir anlamlı fark bulamamışlardır.

Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşmesi ile öğretmenlerin branş durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre, öğretmenlerin branş durumu değişkeninin öğretmenlerin eğitimde dijital eğilimlerine etkisi olmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin eğitimde dijitalleşmesi ile öğretmenlerin unvan durumu değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA test sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuca göre, öğretmenlerin unvan durumu değişkeninin öğretmenlerin eğitimde dijital eğilimlerine etkisi olmadığı söylenebilir. Parlak (2017) tarafından gerçekleştirilen, dijital çağda eğitim olanakları ve uygulamaları isimli araştırma sonucunda “Eğitim faaliyetlerinde teknoloji kullanımı gün geçtikçe daha da yaygın hale gelmiş ve gelmeye devam edecektir. Bu konu geleceğimiz bakımından oldukça önemli bir konudur. Gecikme ve hata kabul etmez, kabul etmemeyi hiç kabul etmez.” Gibi bir varsayım yaratmıştır. Bu sonuç göstermektedir ki eğitimde dijital değişim ve dönüşüm önemli bir parametredir ve bu parametre gitgide daha fazla önem kazanacaktır.

ÖNERİLER

Eğitim şeklinin 20. yy başından itibaren değişmeye başladığı söylenebilir. Bu değişim 21. yy ile beraber dijitalleşene bir nitelik kazanmıştır. İnternetin yaygınlaşması küreselleşmeyi hızlandırmış ve bu küreselleşme durumu bütün olgu ve olaylarda kendini göstermiştir. Dijitalleşme kaçınılmaz bir süreçtir bu nedenle bu sürece çabucak uyum göstermek önemlidir. Dijitalleşme ile beraber değişen eğitim materyalleri de farklı bir nitelik kazanmaktadır. Bu doğrultudan bakıldığında öğretmenlerin teknolojik cihazlara yönelik olumlu tutum geliştirmeleri sağlanmalıdır. Yapılan bu çalışmada bazı değişkenler açısından öğretmenlerin eğitimde dijitalleşme eğilimleri üzerinde etkisi araştırılmıştır. Araştırmada sadece öğretmenlerin eğitim değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Bu fark öğretmenlerin eğitim durumu yükseldikçe eğitimde dijitalleşmeye yönelik tutumlarının da yükseldiği yönündedir. Elde edilen bu anlamlı fark doğrultusunda öğretmenlerin dijitalleşme eğilimlerine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri için öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora yapmaları sağlanabilir. Ayrıca bu çalışma Diyarbakır ilinin Silvan ilçesindeki ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleriyle yürütülmüş olup, benzer çalışmalar farklı illerde ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilerek elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akgöl, O. (2005). Spor endüstrisi ve dijitalleşme: Türkiye'deki espor yapılanması üzerine bir inceleme. TRT Akademi, 4(8), 206-224.
- Arencibia, D. E. (2013). The effects of merging technology and thinking skills in the classroom. The Degree of Doctor of Education Teacher Leadership Walden University.
- Aslan Akın, F. & Atıcı, B. (2015). Oyun tabanlı öğrenme ortamlarının öğrenci başarısına ve görüşlerine etkisi. Turkish Journal of Educational Studies, 2(2), 75-102.
- Aybek, H. (2017). Üniversite 4.0'a geçiş süreci: kavramsal bir yaklaşım. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(2), 164-176.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç. Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Çakmak, T. (2011). Dijitalleşmenin halk kütüphanelerine yansımaları. Ankara: Pegem.
- Çınarer, G., Yurttakal, A.H., Ünal, S. & Karaman, İ. (2016). Öğretmenlerin teknolojik araçlarla eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi Yozgat İli Örneği. EEB 2016, Elektrik-Elektronik ve Bilgisayar Sempozyumu, 11-13 Mayıs 2016, Tokat, TÜRKİYE.
- Garda, B., & Temizel, M. (2016). Bilgi çağında eğitim. Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, (12), 23-43.
- Gönenç, A. Y., & İris, A. G. M. (2016). Dijitalleşme. Ankara: Pegem.
- Gündoğan, A. (2014). Okul öncesi dönemde bilgisayar destekli eğitim projeleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD / GUJGEF, 34(3), 437-449.
- Gündüz, S., & Odabası, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 3(1). 43-48.
- İdris, M. (2017). Çocukluğun dijitalleşmesi çocuğun dijital zehirlenmesi. TRT Akademi, 2(4), 598-602.
- İnci, M. A., & Kandır, A. (2017). Evaluation of scientific studies related to the use of digital technology in preschool education. Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year, 10, 1705-1724.
- İpek, C. & Acuner, Y. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgisayar öz-yeterlik inançları. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(2), 23-40.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler (21. Baskı). İstanbul: Nobel yayınları.
- Karataş, S., Bozkurt, Ş. B. & Hava, K. (2016). Tarih Öğretmeni Adaylarının Öğretim Ortamlarında Dijital Hikâye Anlatımı Etkinliğinin Kullanımına Yönelik Görüşleri. International Journal of Human Sciences, 13(1), 501-509.
- Özbek, E. A. (2002). Teknoloji eğitim için iyi midir?. Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2(4), 177-185.
- Parlak, B. (2016) Bir kamu hizmeti ve politikası alanı olarak eğitimde teknolojik gelişimin izlerini sürmek ve dijital eğitim. TESAM Akademi, 6(1), 77-95.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences, 22.
- Sak, G. (2018). Türkiye'nin, ilgi alanını bir an önce para politikasından eğitim politikasına kaydırması gerekiyor. İktisat ve Toplum, (94), 34-39.
- Seferoğlu, S. S. (2009). İlköğretim okullarında teknoloji kullanımı ve yöneticilerin bakış açıları. Sözel Bildiri, XI. Akademik Bilişim Konferansı, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Seferoğlu, S. S. & Akbıyık, C. (2005). İlköğretim öğretmenlerinin bilgisayara yönelik özyeterlik algıları üzerine bir çalışma. Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research, 19, 89-101.
- Sünbül, A. M. (2005). Bir meslek olarak öğretmenlik mesleğine giriş (6. Baskı). (Editörler: Özcan Demirel ve Zeki Kaya). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tekerek, M., Ercan, O., Udum, M. S. & Saman, K. (2012). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının bilgisayar özyeterlikleri. Turkish Journal of Education, 1(2), 1-12.
- Uysal, İ. & Kösemen, S. (2013). Öğretmen adaylarının genel özyeterlik inançlarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 217-226.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. & Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin özyeterlik algıları. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 1-16.
- Yılmaz, K. & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41(2), 143-167.
- Yılmaz, E., Tomris, G. & Kurt, A. A. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-yeterlik İnançları ve Teknolojik Araç-Gereç Kullanımına Yönelik Tutumları: Balıkesir İli Örneği. Anadolu Journal of Educational Sciences International, 6(1). 1-26.
- Yılmaz, M. & Üredi, L. (2020). İlkokul Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Bilgisayar Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi . OPUS International Journal of Society Researches , 16 (32) , 4723-4742 . DOI: 10.26466/opus.779338